

Devlet konservatuvarı ve Riyaseti cumhur filârmonik orkestrası mütedavil sermayesi hakkında kanun lâiyhası ve Maarif ve Bütçe encümenleri mazbataları (1/77)

T. C.

Başvekâlet

15 . V . 1943

Kararlar Dairesi Müdürlüğü

Sayı : 6/1613

Büyük Millet Meclisi Yüksek Reislğine

Devlet konservatuvarı ve Riyaseti Cumhur Filârmonik Orkestrası mütedavil sermayesi hakkında Maarif vekilligince hazırlanan ve İera Vekilleri Heyetince 13 . V . 1943 tarihinde Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan kanun lâiyhası esbabı mucibesiyle birlikte sunulmuştur.

Başvekil

S. Saracoğlu

Devlet konservatuvarı ve Riyaseti Cumhur Filârmonik orkestrası mütedavil sermayesi kanunu lâiyhasının gerekçesi

2541 sayılı kanunla 1934 de Ankara'da bir Müsiki ve Temsil Akademisi kurulmuştu. Bu teşekkül 1940 da 3829 sayılı kanunla, «Devlet konservatuvarı» adını aldı ve tiyatro, opera, muzik alanlarında memleketin muhtaç olduğu elemanları akademik yolda, sanat ve genel kültür bakımlarından, yetiştirmek üzere bir yüksek sanat öğretim kurumu haline geldi. Bu kurum, son yıllardaki çalışmalarıyla büyük bir gelişme ve başarı göstermeye başladı. 3829 sayılı kanunun sekizinci maddesine göre staj yapacak Konservatuvar tatbikat talebeleriyle diğer yetişkin talebeler için kurulan tatbikat sahnesindeki çalışmalar da ilerledi. Garp sahne edebiyatından dilimize çevrilen büyük piyeslerle, türkçeye tatbik edilen tanınmış operalardan başlıcalarını üç yıldanberi büyük bir başarıyla memleket önünde temsil edecek bir hale geldi.

Fakat asıl amaç, bütün muasır ve kültürece ilerlemiş memleketlerde olduğu gibi, Ankara Devlet tiyatro ve operasını biran önce kurmaktır. Hattâ bununla kalmıyarak memleketin diğer köşelerine de yayılabilmek için, hiç olmazsa, üç dört yerde esaslı ve metodlu bir surette çalışır temsil grupları teşkil etmek de gerektir. Bugün çalışmalarından memnuniyet verici sonuçlar aldığımız tatbikat sahnesi, bu amaca varmak yolunda ilk adımdır. Bununla beraber artık Ankara Devlet opera ve tiyatrosunu biran önce kurabilmek için gerekli tedbirlerin alınması zamanı da gelmiş bulunmaktadır. Hemen her memlekette, tedrici bir gelişmeyle ve o memleketin bünyesine bağlı inkânlar içinde kurulmuş bulunan Devlet tiyatro ve operaları gibi, Türk tiyatrosu ve operasının da muhtelif inkışaf safhalarından geçeceği tabiidir. Nitekim en yakın komşumuz olan Bulgaristan'da hususi teşebbüslerle on dokuzuncu asırtalarında başlayan tiyatro ve aynı asrın sonlarında gelişen opera faaliyetlerine 1904 den itibaren Devletçe yardıma başlanmış, 1906 da Devletin çıkardığı bir kanunun Sofya belediyesine temin ettiği gelirle millî tiyatro binası yaptırılmış ve 1907 de millî tiyatro ve opera Maarif Nezaretine bağlı birer Devlet müessesesi haline getirilmiştir.

Romanya'da, 1870 de başlanmış olan Romen operasının 1919 a kadar hususi teşebbüslerle yürütülmek istendiği fakat ileri bir başarı gösterilemediği, ancak 1919 da Hükümet tarafından okul gibi bir kültür kurumu sayılıp himaye altına alınmasından sonra gelişmeye başladığı görülmektedir. Yugoslavya'da da Devlet tiyatro ve operaları az çok bunlara benzer safhalar geçirmiştir.

Yunanistan'da ise uzun seneler hususi ellerde yürüyen millî tiyatro 1930 da Devlet idaresine

geçmiş ve Yunan operası, henüz yabancı elemanların tesirinden kurtularak millileşemediği ve Devletçe tutulmadığı için, Yunanistan bu sanat şubesinin ulusal eğitimdeki önemli rolünden mahrum kalmıştır.

Avrupa'ya gelince, Fransa'da bugün opera, Opéra - Comique, Comedie Française ve Odéon adlarıyla tanınan dört Devlet tiyatrosu vardır. Bunlardan opéra 1671 de, Comedie - Française 1680 de, Opéra - Comique 1714 de ve Odéon 1797 de kurulmuşlardır. Comédie - Française Louis XIV. tarafından verilen bir fermanla ve bütün bu müesseseler, Napolyon devrinde verilmiş iradelerle Devletçe idare olunmaktadırlar. Otuz sene harplerinden sonra hususi teşebbüslerle kurulan millî Alman tiyatro ve operası, Almanya'da XVI. asır başlarındanberi görülen yabancı tiyatro türuplarının yerini tutmuştur. İlk defa Alman dramatik sanatının doğmasına imkân hazırlayan tiyatro 1659 da Viyana'da kurulmuştur. Hususi teşebbüslerle idare edilen opera temsilleri için 1667 de Nürenberg, 1678 de Hamburg, 1687 de Augsburg ve 1693 de Leipzig tiyatrolarının kurulduğu ve bunları diğer şehirlerdeki tiyatro ve operaların takibettiği görülmektedir. XVIII. asır sonlarında da o tarihe kadar şehir şehir dolaşan seyyar türuplardan vazgeçilerek sabit tiyatro heyetleri teşkiline başlanmıştır. Bu cümleden olarak 1786 da kurulup, ilk zamanlar «Kırallık tiyatrosu» adını taşıyan ve saray bütçesinden idare olunan Berlin Tiyatro ve Operası 1934 de tamamen Devlete ait bir sanat müessesesi haline getirilmiştir. Bu kurum, bugün 77 si umumî idareciler, 79 u tiyatro kısmı idarecileri, yine 79 u opera ve operet kısmı idarecileriyle artistleri, 110 u koro, 52 si balet, 144 ü orkestra artistleri ve 556 sı teknik elemanlar olmak üzere 1103 kişilik bir kadro ile çalışmaktadır.

Almanya'da on dokuzuncu asır sonlarında tiyatronun halk eğitimindeki rolü anlaşılmiş ve 1892 yılından itibaren «halk için sanat» ilkesine dayanılarak Berlin ile diğer şehirlerde kurulmuş olan «halk tiyatro birlikleri», az gelirli ailelere uenz fiyatla tiyatro seyretmek imkânlarını hazırlamıştır.

Bir milletin kültür hayatında ve sanat eğitiminde tiyatro ve operanın millî ve insanî en yüksek fikirleri telkin bakımından çok tesirli bir vasıta olduğu gözönünde tutulacak olursa, yukarıda bir kaç zikredilen memleketlerde yapılmış tecrübeleri tekrara lüzum kalmadan, bugün elimizde bulunan sanat teşekkülünün en kolay ve verimli bir surette işlenmesini ve gelişmesini temin etmek zarureti hemen meydana çıkar. Bu düşünceyledir ki, Türk Devlet tiyatrosu ve operasının çekirdeğini teşkil eden Devlet konservatuarı ve Riyaseti Cumhur Filârmonik Orkestrası emrine bir mütedavil sermaye verilmesi ve bu kurumların temsil, konser ve diğer sanat faaliyetlerinin gerektirdiği kolay ve mensuplarını teşvil edici bir surette çalışma imkânlarını sağlayan yetkenin alınması maksadıyla ilâhî kanun lâyihası teklif olunmuştur.

Lâyihanın birinci maddesiyle Devlet Konservatuarının ve Riyaseti Cumhur Filârmonik orkestrasının gerek birlikte gerek ayrı ayrı bulunacakları sanat faaliyetlerinin icabettirdiği masrafları mütedavil sermaye sistemi dahilinde tedricen karşılamak için lüzumlu tahsisatın bütçeye konulması salâhiyeti istenmekte ve her malî yıl bütçesiyle sermayeyi arttırmayı mümkün kılan bir şekil kabul olunmaktadır.

Lâyihanın ikinci maddesi, sermayeden sarfiyat yapılacak hizmetleri saymaktadır:

a) Bugün gerek Devlet Konservatuarı gerek Riyaseti Cumhur Filârmonik orkestrası mensuplarına, teadül kanunları esaslarına göre ücret veya maaş verilmekte, temsil olunan eserlerle çalışan parçalar için - müellif, mütercim veya kompozitörlerine telif hakkı esasına göre ödemesi icabeden temsil ve icra hakları verilmemektedir. Bugünkü maaş ve ücretleri ancak en basit yaşama şartlarına yetmekte, bir sanat adamının ise daha elverişli imkânlar bularak hayatını düzenlemeyi gerektirmektedir. Sahne ve sanat adamının hayatının ve muhitinin icabettirdiği asgari şartlar içinde yaşatabilmek için ona dünyanın her tarafında kabul ve tatbik edilen şekilde sanat faaliyetlerinin gelirden hisse ayırmak, onu bu yolda da sanatına bağlamak zarureti vardır. Üçüncü maddenin (a) fıkrası bu suretle gerek tiyatro, opera ve müzik faaliyetlerine iştirâk edecek artistlere ve seflerine verilecek temsil ve icra haklarını gerek eserlerin müellif, mütercim, nakil ve kompozitörlerine ödenecek temsil ve icra hisselerini temin etmek gayesini gütmektedir. Bu vesile ile müzik ve sahne ar-

tistlerine baremle değil, ferdin kabiliyet ve başarısına göre hususi esaslar dairesinde para verildiği ve bugün Almanya'da birinci sınıf bir artistin ayda 5 000 marka kadar ücret almakta bulunduğunu söylemek kayda değer görülmüştür.

Temsil ve konser faaliyetleri, çok defa Devlet Konservatuarı ve Riyaseti Cumhur Filârmonik orkestrası kadroları dışında, serbest veya teadül kanunları hükümlerine bağlı kadrolarda vazifeli elemanlara iş vermeyi veya Konservatuarın, Orkestranın kendi kadrosuna dahil elektrikçi, marangoz, terzi ve dekoreu gibi teknik elemanları muayyen vazife saatleri dışında bazan gece yarlarına kadar çalıştırmayı zaruri kılmaktadır. Bunların bu emeklerine karşılık olarak verilmesi gereken ücretleri ödeyebilmek için de üçüncü maddenin (b) fıkrasıyla salâhiyet istenmektedir. (C) fıkrası temsil ve konserler için lüzumlu eşyanın, giyecek, levazım ve tesisatın satın alınması ve temsil malzemesiyle artistlerin ve vazifelilerin yol ve nakil masraflarının mütedavil sermayeden ödeneceğini göstermektedir. (d) fıkrası ile de sanat faaliyetlerinin gerektirdiği her çeşit yayın, reklâm ve propaganda masraflarının mütedavil sermayeden ödenmesi esası kabul olunmuştur.

Kanunun üçüncü maddesiyle ikinci maddesinin (e) fıkrası, mütedavil sermaye muhasebesini ayrı ve masraflı bir teşekküle lüzum kalmadan ilâve vazife olarak idare edecek kimselere verilecek munzam ücretler hakkındadır.

Devlet konservatuarı ve Riyaseti Cumhur Filârmonik orkestrası sanat faaliyetlerinin hususiyeti, çeşitliliği, aceleliği bu kurumlar için mütedavil sermayeden yapılacak sarfiyatın umumî esaslara bağlı tutulmuyarak diğer mütedavil sermayelerde olduğu gibi istisnai kayıtlardan faydalanmasını zaruri kıldığından beşinci madde bu maksatla teklif olunmuştur.

Tiyatro ve opera temsilleriyle konserlerin halkın sanat terbiyesinde, millî ve insani duygularının yükseltilmesinde oynadığı büyük öğretici ve eğitici rol gözönüne alınınca bir medeniyet okulu olan bu müesseselerin, çalışmalarına ve gelişmelerine engel olabilecek hiç bir kayıtla bağlı bulunmamalarını kabul etmek zaruridir. Bu düşünce ile ki, bir çok memleketler bu çeşit müesseseleri vergi kayıtları dışında bırakmışlar ve hattâ yer yer bunların gelişmelerini sağlamak için hususi vergiler ihdas etmişlerdir. Meselâ Romanya, Devlet operasını sinema biletlerine yapıştırılan hususi bir pulun geliriyle idare etmekte ve tiyatroları her türlü vergiden muaf tutmaktadır. Nitekim 20. III. 1937 de neşredilen (Millî tiyatrolar, Romen operaları ve sair temâşa mahallerinin teşkili, tanzimi) hakkındaki kanunun 3 ncü maddesinde şöyle denmektedir : «Millî tiyatrolar ve Romen operaları, bugün ve yarın her ne vesileyle olursa olsun, gerek Hükümet, gerek vilâyet ve belediyelere karşı her türlü vergi, resimler ve damga resmi gibi nakdi tekâliften müstesnadırlar. Millî tiyatro ve Romen operalarının menkul ve gayrimenkulleri, her türlü varidatı, Hükümetten aldığı muhassasatı, hiç bir zaman haciz altına alınamaz ve bunlar aleyhine dâva ikame edilemez.» Bulgaristan'da da yukarıda arzulunduğu gibi Sofya belediyesine hususi bazı vergi kaynakları bulunarak Devlet tiyatro binasını yapmak imkânı verilmiştir.

Müstakbel Devlet tiyatro ve operamızın çekirdeği olmak üzere bu kanunla ihdası düşünülen tesisin her türlü vergi ve resimlerden muaf sayılması lüzumlu görülerek lâyihamın beşinci maddesi bu maksatla teklif olunmuştur. Esasen bu vergi ve resimlerden, geçen iki yıl içinde elde edilen Devlet geliri pek küçük bir yekûn tutmaktadır. Yıllar geçtikçe bu miktar yükselse bile gaye, Devleti herhangi bir gelir kaynağından mahrum etmek olmayıp sanat zevk ve terbiyesini memlekette geliştirmek gibi esaslı bir kültür hizmetini kolaylaştırmak ve tiyatroyu okul gibi bir eğitim kurumu olarak tanıdığımızı belirtmektir.

Lâyihamın altıncı maddesiyle kanunun tabikına ait esasların Maliye ve Maarif vekilliklerince birlikte tesbit olunacağı gösterilmiş ve muvakkat madde ile de 1942 malî yılı hütçesine mütedavil sermaye olarak bir miktar tahsisat konulmak suretiyle Konservatuar tabikât sahnesinin 1943 ilkbahar çalışmalarının yeni esaslara göre yürütülmesi düşünülmüştür.

Yukarıda arzedilen sebeplere dayanılarak kabulü teklif olunan ilişik lâyihamın, Türk güzel sanatlar tarihinin temsil ve musiki alanında hayırlı ve verimli bir gelişmeye yol açacağı umulmaktadır.

Maarif encümeninin mabuatı

T. B. M. M.

Maarif encümeni

Esas No. 1/77

Karar No. 3

29. V. 1948

Yüksek Reisliğe

Ankara Devlet Konservatuarı ve Riyaseti Cümhur orkestrası için 250 000 liralık bir mütedavil sermaye tahsisine dair Hükümetçe hazırlanarak Büyük Millet Meclisine gönderilen ve Encümenimize havale buyurulan kanun lâyihası Maarif vekilinin ve Güzel sanatlar umum müdürünün huzuriyle Encümenimizde müzakere olundu.

Ankara Devlet Konservatuarı sadece serbest hayatta çalışacak olanları değil bunlarla birlikte müstakbel Türk Devlet opera ve tiyatrosunu teşkil edecek artistleri de yetiştirmekte bulunan müessesemizdir. Konservatuarı yeni bitiren stajiyerlerle talebenin tatbikat gördükleri tatbikat sahnesi de tedrici bir tekâmülle Devlet opera ve tiyatrosuna inkılâp edecektir. Türk Devlet operasıyla tiyatrosu, repertuvarlarını teşkil edecek milli ve klâsik eserlerle milli kültürün gerekli ve zaruri bir parçasını ve halk terbiyesinin de tesirli ve kudretli birer âmilî olacaklardır. Tatbikat sahnesinin süratle gelişebilmesi için, temin edeceği gelirin bir kısmını kendi ihtiyaçlarını süratle ve kolaylıkla giderebilmesi yolunda kullanılabilmesi lâzımdır. Bu da mütedavil bir sermayenin konservatuarı tahsisıyla mümkün olacaktır. Hükümetin teklif ve Encümenimizin tetkik eylediği kanun lâyihası bu ihtiyacın cevabını teşkil etmektedir.

2490 sayılı Arttırma, eksiltme ve ihale kanunu ile 1050 sayılı Muhasebei umumiye kanunlarının hükümlerine ve sarftan önce Divanı muhtasebatın da vizesine tabi bulunmayan mütedavil bir sermaye; konserlerle tatbikat sahnesi için eser vücûde getirecek müellif, kompozitör mütercim ve nâkillere; bu eserlerin icra ve temsillerinde vazife alacak mütehasşis, artist ve talebelere; temsil ve icra ile ilgili türlü vazifeler görecek memur ve müstahdem ve işçilere süratle ve kolaylıkla emekleri karşılığının tesviyesini mümkün kıla- cak bu süratle bunları sanat ve işlerine bağlayacak, zevk ve geyretlerini canlı tutacaktır.

Mütedavil sermaye; temsil için gereken eşyanın

levazım ve tesisatın da vaktinde ve kolaylıkla satın alınmasını, kurulmasını ve naklolunmasını, reklam yapılmasını, program, broşür ve metinlerin basılıp yayınlanmasını mümkün kılacaktır. Mütedavil sermayeden bu ihtiyaç mevzuları için para harcamasını mümkün kılmak üzere kanun lâyihasının ikinci maddesine gereken hükümler konmuştur. Encümenimiz yukarıda zikrolunan ve lâyiha gerekçesinde açıklanan sebeplerle bu maddenin ihtiva ettiği hükümleri yerinde ve lüzumlu bulmaktadır.

Encümenimiz; Maarif vekilinin verdiği izahattan temsil ve konser faaliyetleri için lüzumlu olan, hariçten getirilmesi icabeden ve ders vasıtası mahiyetinde bulunan müzik aletleri ile her türlü temsil malzemesinin de Gümrük resmine tabi tutulmasının güçlükler doğurduğunu öğrenmiştir. Devlet Konservatuarına mütedavil bir sermaye tahsisiyle güdülen gayenin tam olarak husulü için Encümenimiz bahsi geçen malzeme ve aletlerin Gümrük resmine tabi tutulmaması hakkında kanun lâyihasına bir hüküm ilâvesini lüzumlu bulmuş, bu maksatla 5 nci maddeye ikinci fıkrayı eklemiştir.

Bu fıkranın da ilâvesiyle kanun lâyihasının almış olduğu şeklin ihtiyaca uygun ve Yüksek Meclisin tasvibine değer mahiyette bulunduğunu saygılarımızla arz ederiz.

Havalesi mucibince Bütçe encümenine gönderilmek üzere Yüksek Reisliğe sunuldu.

Maarif En. Rn.	M. M.	Kâtip
Manisa	Sivas	Konya
R. N. Edgüer	R. Ş. Sırcı	M. A. Binal
Ankara	Bingöl	Eskişehir
B. Baykan	T. Banguoğlu	İ. U. Aykurd
İstanbul	İstanbul	İzmir
A. K. Akyüz	İ. A. Gövsa	E. Çınar
İzmir	Kastamonu	Sinob
Ş. Yunus	T. Taşkıran	İ. H. Sevük
	Urfa	
	S. K. Yetkin	

Bütçe encümeni mazbatası

T. B. M. M.
Bütçe encümeni
Esas No. 1/77
Karar No. 39

19 . VI . 1943

Yüksek Reisliğe

Devlet konservatuvarı ve Riyaseti Cumhur Filârmonik orkestrası mütedavil sermayesi hakkında Maarif vekilliğince hazırlanan ve Başvekâletin 15 mayıs 1943 tarih ve 6/1613 sayılı tezkeresiyle Yüksek Meclîse sunulan kanun lâyihası Ecümenimize tevdi buyurulmakla Maarif vekili Hasan Âli Yücel ve Maliye vekilliğinin salâhiyetli memuru hazır oldukarı halde ve Maarif Encümei mazbatasıyla birlikte tetkik ve müzakere olundu.

Devlet konservatuvarı ve Riyaseti Cumhur filârmonik orkestrasının faaliyetlerini kolaylaştırmak ve gelişmelerine yardım etmek üzere tesisi istenilen mütedavil sermaye hakkında Hükümet lâyihasında gösterilen mucip sebepler yerinde görülmüş ve teklifin kabulüne karar verilmiş ve aneak birinci maddenin ikinci fıkrası muvakkat bir hükmü ihtiva ettiği için onun muvakkat madde halinde yazılmasına karar verilmiş ve mütedavil sermayenin defaten verilmediğinin bu maddede açık hale konulması için kelime değişikliği yapılmıştır.

İstenilen mütedavil sermayenin işletilmesiyle elde edilecek gelirin lâyihada açıkça yazılması hem teklifi tamamlamak, hem de 3942 sayılı kanun dairesinde satılacak biletlerden hâsıl olacak meblâğın kanun yürürlüğe girdikten sonra bu mütedavil sermaye hesabına geçirileceğinin tasrih edilmesi noktasından gerekli görülmüş ve bu maksatla lâyihaya ikinci madde olarak yeni bir hüküm ilâve edilmiştir.

Mütedavil sermaye hesaplarının muvazzaf ve daimî bir muhasip tarafından tutulması yerinde ise de sermaye başlangıçta az miktarda olacağı için gerek muhasipliğın ve gerek mutemetliğın munzam vazife olarak bir memura gördürülmesine de inkân verilmesi doğru görülmüş, 4 ncü madde bu şekilde yazılmıştır.

Temsil veya konserler için lüzumlu ve harıçten getirilmesi zarurî malzeme ve müzik aletlerinin gümrük resminden muaf tutulması encümenimizce de yerinde görülmüş ve aneak bunların içinde satılanlar olursa onların güm-

rük resimlerinin ödenmesini temin için gerekli kayıt ilâve edilmiştir.

Yedinci maddenin ilk fıkralarında gerekli esasların Maliye ve Maarif vekilliklerinde bir arada tesbit olunacağı yazılmış olduğu ve dışardan kullanılacak işçi ve müstahdemlerin ücretlerinin önceden tesbit edilmesi gibi tatbiki güç bir hükmün ilâvesinde de fayda bulunmadığı nazara alınarak bu maddedeki son fıkranın kaldırılması uygun görülmüştür.

Mütedavil sermayenin ikmaline kadar temsil ve konserler için lüzumlu esya ve malzemeyi temin hususunda vekâlet bütçesinin müsait masraf tertiplerinden de istifade imkânının verilmesi tatbikat sahnesinin gelişmesi bakımından yerinde görülmüş ve buna dair ayrıca muvakkat bir madde yazılmıştır.

Hükümet teklifinin birinci maddesine konulmuş olan ve mütedavil sermayenin ikmaline kadar bu sermayenin işletilmesinden mütevellit kârların da bu hesaba ilâvesini emreden kanuni hükmün Muhasebei umumiye kanununa uygun bir madde haline ve bu ana kanunun hükmü dairesinde bir şekle girebilmesi için muvakkat bir madde halinde yazılması ve sermaye tamamlandıktan sonra kârların Hazineye ait olacağına dair de bir hüküm ilâvesi lüzumlu addedilmiş ve ona göre muvakkat ikinci madde yazılmıştır.

1942 bütçe yılı sonuna ermiş bulunduğundan Hükümet teklifindeki muvakkat maddeye lüzum kalmamıştır ve bunun için bu madde lâyihadan çıkarılmıştır.

Lâyihada yapılan diğer değişiklikler yazılışa aittir.

Umumî Heyetin tasvibine arz olunmak üzere Yüksek Reisliğe sunulur.

Reis V.	Bu M. M.	Kâtip
Kastamonu	Zonguldak	İstanbul
T. Coşkun	E. Erişirgöl	F. Öymen
Antalya	Aydın	Bursa
N. E. Sümer	Gl. R. Alpman	Dr. S. Konuk

Çanakkale
S. T. Arsal
Hatay
H. Selçuk

Diyarbakır
R. Bekit
İstanbul
H. Kortel

Edirne
M. N. Gündüzalp
İzmir
M. Birsal

Kayseri
F. Baysal
Trabzon
M. S. Ananur

Manisa
F. Kurdoğlu
Yozgad
S. İçöz

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

Devlet Konservatuvarı ve Riyaseti Cümhur Filârmonik orkestrası mütedavil sermayesi kanunu lâyihası

MADDE 1. — Devlet Konservatuvarı ve Riyaseti Cümhur Filârmonik orkestrası için bu kanunun 2 nci maddesinde gösterilen işlerde kullanılacak üzere 250 000 lira mütedavil sermaye tahsis olunmuştur.

Bu sermaye bir taraftan her yıl Maarif ve killiği bütçesine konacak tahsisat ile diğer taraftan bunun işletilmesinden elde edilecek karlarla tedricen bu miktara doldurulur.

MADDE 2. — İşbu kanunun birinci maddesi gereğince kabul edilen mütedavil sermaye aşağıdaki hususlar için sarfolunur :

a) 3942 sayılı kanunun birinci maddesi mucibince umuma verilecek temsillerde olağanüstü konser işlerinde çalıştırılacak tatbikat sahnesi talebeleriyle sahne ve müzik artistlerine ve şeflerine verilecek temsil ve icra hakları; temsil ve icra olunan sahne ve müzik eserlerini; telif, tercüme veya asıllarını değiştirerek nakledenlere verilecek temsil ve icraya ait telif hakları.

b) Temsil ve konserler dolayısıyla muvakkat olarak çalıştırılmasına lüzum görülen mütehasıs, müstahdem ve işçilerin ücret ve gündelikleriyle vazife saatleri dışında yapılacak çalışmalara iştirak eden kadroya dâhil memur, işçi ve müstahdemlere verilecek fazla çalışma ücretleri.

c) Temsiller ve konserler dolayısıyla

MAARİF ENCÜMENİNİN DEĞİŞTİRİŞİ

Devlet Konservatuvarı ve Riyaseti Cümhur Filârmonik orkestrası mütedavil sermayesi kanunu lâyihası

MADDE 1. — Hükümetin teklifi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 2. — İşbu kanunun birinci maddesi gereğince kabul edilen mütedavil sermaye aşağıdaki hususlar için sarfolunur:

A) 3942 sayılı kanunun birinci maddesi mucibince umuma verilecek temsillerde ve olağanüstü konser işlerinde çalıştırılacak tatbikat sahnesi talebeleriyle sahne ve müzik artistlerine ve şeflerine verilecek temsil ve icra hakları; temsil ve icra olunan sahne ve müzik eserlerini telif, tercüme veya asıllarını değiştirerek nakledenlere verilecek temsil ve icraya ait telif hakları.

B) Temsil ve konserler dolayısıyla muvakkat olarak çalıştırılmasına lüzum görülen mütehasıs, müstahdem ve işçilerin ücret ve gündelikleriyle vazife saatleri dışında yapılacak çalışmalara iştirak eden kadroya dâhil memur, işçi ve müstahdemlere verilecek fazla çalışma ücretleri.

C) Temsiller ve konserler dolayısıyla

BÜTÇE ENCÜMENİNİN DEĞİŞTİRİŞİ

Devlet Konservatuvarı ve Riyaseti Cümhur Filârmonik orkestrası mütedavil sermayesi hakkında kanun lâyihası

MADDE 1. — Devlet Konservatuvarı ve Riyaseti Cümhur Filârmonik orkestrası için bu kanunun ikinci maddesinde gösterilen işlerde kullanılacak üzere (250 000) lira mütedavil sermaye tahsis olunur.

MADDE 2. — Devlet Konservatuvarı ve Riyaseti Cümhur Filârmonik orkestrasının vereceği temsil ve konserler için 3942 sayılı kanun dairesinde satılığa çıkarılacak biletlerin hasılatı ve mütedavil sermaye ile tedarik edilmiş eşyanın icabında satışından elde edilecek paralar bu sermaye hesabına gelir kaydolunur.

MADDE 3. — İşbu kanunun birinci maddesi gereğince kabul edilen mütedavil sermaye aşağıdaki hususlar için kullandır:

A) 3942 sayılı kanunun birinci maddesi mucibince umuma verilecek temsillerde ve olağanüstü konser işlerinde geliştirilcek tathkikat sahnesi talebeleriyle sahne ve müzik artistlerine ve şeflerine verilecek temsil ve icra hakları, temsil ve icra olunan sahne ve müzik eserlerini telif, tercüme veya asılların değiştirerek nakledenlere verilecek temsil ve icraya ait telif hakları;

B) Temsil ve konserler dolayısıyla müvakkat olarak çalıştırılmasına lüzum görülen mütehasıs, müstahdem ve işçilerin ücret ve gündelikleriyle vazife saatleri dışında yapılacak çalışmalarına iştirak eden kadroya dahil memur, işçi ve müstahdemlere verilecek fazla çalışma ücretleri;

C) Temsiller ve konserler dolayısıyla hü-

Hâ.

lüzumu bulunan her türlü eşyanın giyecek, levazım ve tesisatın satın alınması ve temsil malzemesiyle artistlerin ve vazifelilerin yol ve nakil masrafları.

d) Temsiller ve konserler için gerekli her çeşit reklâm, ilân, program, broşür ve livrelerin her türlü basım ve yayım masrafları.

e) İşbu kanunun üçüncü maddesine göre verilecek munzam çalışma ücretleri.

MADDE 3. — Devlet Konservatuarı ve Riyaseti Cümhur Filârmonik orkestrası mütedavil sermayesinin muhasebesi, bu işle alakalı olmak üzere Maarif vekilliğince Maliye vekilliğinin muvafakatiyle seçilecek bir zat tarafından yapılır. Bu işi görecek olanla Maarif vekilliğince bu sermayeye tâyin edilecek mutemede ayda elli lirayı geçmemek üzere tenzip olunacak miktarda munzam çalışma ücreti verilir.

MADDE 4. — Devlet Konservatuarı ve Riyaseti Cümhur Filârmonik orkestrası mütedavil sermayesinden yapılacak sarfiyat 2490 sayılı Arttırma ve eksiltme ve ihale kanunu ile 1050 sayılı Muhasebei umumiye kanunu hükümlerine bağh olmadığı gibi sarftan önce Divanı muhasebat vizesine de tabi değildir.

MADDE 5. — Devlet Konservatuarı ve Riyaseti Cümhur Filârmonik orkestrasının temsil, konser vesair sanat faaliyetlerinden 3942 sayılı kanun gereğince elde edilecek gelir hiçbir vergi veya resme tabi değildir.

MADDE 6. — Bu kanunun tatbik şekilleri ve üçüncü maddenin (a) fıkrasının ödenecek istihkakların nispetleriyle (b) fıkrası gereğince temsil ve konserler dolayısıyla dışarıdan muvakkat olarak çalıştırılmasına lüzum görülen mütehassus, müstahdem ve işçilerin ücret ve giüneliklerinin miktarları Maliye ve Maarif vekilliklerince müstereken tespit olunur.

Mf. E.

zumu bulunan her türlü eşyanın giyecek, levazım ve tesisatın satın alınması ve temsil malzemesiyle artistlerin ve vazifelilerin yol ve nakil masrafları.

ç) Temsiller ve konserler için gerekli her çeşit reklâm, ilân, program, broşür ve livrelerin her türlü basım ve yayım masrafları.

D) İşbu kanunun 3 ncü maddesine göre verilecek munzam çalışma ücretleri.

MADDE 3. — Hükümetin teklifi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 4. — Hükümetin teklifi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 5. — Devlet konservatuarı ve Riyaseti Cümhur filârmonik orkestrasının temsil, konser ve sair sanat faaliyetlerinden 3942 sayılı kanun gereğince elde edilecek gelir hiç bir vergi veya resme tabi değildir.

Temsil, konser ve sair sanat faaliyetleri için lüzumlu olan ve harıçten getirilmesi gerekli bulunan her türlü malzeme ile müzik aletleri gümrük resminden muaftır.

MADDE 6. — Bu kanunun tatbik şekilleri ve ikinci maddenin (A) fıkrasının ödenecek istihkakların nispetleriyle (B) fıkrası gereğince temsil ve konserler dolayısıyla dışarıdan muvakkat olarak çalıştırılmasına lüzum görülen mütehassus, müstahdem ve işçilerin ücret ve giüneliklerinin miktarları Maliye ve Maarif vekilliklerince müstereken tespit olunur.

B. E.

zamlu görülen her türlü eşyanın, giyecek, levazım ve tesisatın satın alınması ve temsil malzemesiyle artistlerin ve vazifelilerin nakil ve yol masrafları;

D) Temsiller ve konserler için gerekli her çeşit reklâm, ilân, program, her türlü broşür basım ve yayım masrafları;

E) İşbu kanunun 4 ncü maddesine göre verilecek ücretler.

MADDE 4. — Devlet Konservatuvarı ve Riyaseti Cümhur Filârmonik orkestrası mütedavil sermayesinin muhasebe ve mutemetlik işleri için Maarif vekilliği tarafından İcra Vekilleri Heyetince tasdik edilmek suretiyle kadro alınabileceği gibi bu hizmetler munzam vazife olarak da gördürülebilir. Bu takdirde ödenecek munzam vazife ücretinin miktarı İcra Vekilleri Heyetince takdir olunur.

MADDE 5. — Hükümet teklifinin 4 ncü maddesi aynen.

MADDE 6. — Devlet Konservatuvarı ve Riyaseti Cümhur Filârmonik orkestrasının temsil, konser vesair sanat faaliyetlerinden 3942 sayılı kanun gereğince elde edilecek gelir hiç bir vergi veya resme tabi değildir.

Temsil, konser vesair sanat faaliyetleri için lüzumlu olan ve hariçten getirilmesi gerekli bulunan her türlü malzeme ile müzik aletlerinden Maarif vekilliğinin gümrük idarelerine bildirmesi üzerine gümrük resmi alınmaz. Ancak bu malzeme ve aletler her hangi bir sebeple satılırsa satılan kısmın gümrük resimleri ödenir.

MADDE 7. — Bu kanunun tatbik şekilleriyle 8 ncü maddenin (A) fıkrası gereğince ödenecek istihkakların nispetleri Maliye ve Maarif vekilliklerince müştereken tesbit olunur.

Hü.

MUVAKKAT MADDE — 1942 malî yılı Maarif vekillîği bütçesinin 670 nci faslının 1 nci icar bedeli tertibinden 12 000 lira indirilerek (Devlet Konservatuarı ve Riyaseti Cumhur Filârmonik orkestrası mütedavil sermayesi) adıyla yeniden açılan ... nci fasla fevkalâde tahsisat olarak konulmuştur.

MADDE 7. — Bu kanun neşri tarihinden mu-teberdir.

MADDE 8. — Bu kanunun hükümlerini ic-
raya Maliye ve Maarif vekilleri memurdur.

13 . V . 1943

Bş. V.	Ad. V.	M. M. V.
Ş. Saracoğlu	A. R. Türel	A. R. Artunkal
Da. V.	Ha. V.	Ma. V.
R. Peker		F. Ağralı
Mf. V.	Na. V.	İk. V.
Yücel	S. Day	F. Siren
S. İ. M. V.	G. İ. V.	Zr. V.
Dr. H. Alataş	S. H. Ürgüblü	Ş. R. Hatipoğlu
Mü. V.		Ti. V.
A. F. Cebesoy		C. S. Siren

Mf. E.

MUVAKKAT MADDE — Hükümetin tek-
lifi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 7. — Hükümetin teklifi aynen ka-
bul edilmiştir.

MADDE 8. — Hükümetin teklifi aynen ka-
bul edilmiştir.

B. E.

MUVAKKAT MADDE 1. — Mütedavil sermayenin işletilmesinden hâsıl olan kâr, mütedavil sermaye iki yüz elli bin liraya balığ oluncaya kadar sermaye ilâve olunur. Sermaye bu miktarı bulduktan sonra elde edilecek kâr Hazineye irat kaydedilir.

MUVAKKAT MADDE 2. — Bu kanunun üçüncü maddesinde yazılı masraflar mütedavil sermaye iki yüz elli bin liraya balığ oluncaya kadar, Maarif vekâleti bütçesinin müsait tertiplerinden de ödenebilir.

MADDE 3. — Bu kanun neşri tarihinden mer'idir.

MADDE 9. — Hükümetin 8 nci maddesi aynen.